

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 27. Stycznia V. S. ROKU 1806.

ROSSYA

S. PETERSBURG VS. 16 Stycznia. Wymazują się z rang listy umarli, poległ w bitwie z nieprzyjacielem, albotez obłąkani bez wiadomości: Kapitan Arhamakow, Porucznik Kuryłow, Podporucznik Chlebnikow, Chorąży Apostołów, Porucznik Dirin, Chorąży Janowski, Kap. Mołczanow, Podpor. Karmazynow, Kap. Butowicz, Porucz. Jilnsberg, Kap. Korotniew, Kap. Muskein, Chor: Łychaczow, Chor. Romanow, Porucz. Ehorow, Podpor. X. Wołkoński, Półkownik Szuliniew, Porucz. Lisenko, Kap. Łabińcow, Podpółkownik Francich, Chor. Piutałow, Kap. Kuliabka, Podpor. Halicki, Chor. Hlebow, Furażmeister, Szachow, Kap. Michajłow, Kap. Głazatow, Podpor. Kulikow, Porucz. Tewiaszow, Podpor. Nieielow, Chor. Oskierka, Chor. Zakowicz, Półkownik Połczaninow, Por. Nordek.

Kapitani Kommandorowie flotni zostają Kontr Admirantami: Michałowski, Greigh, Sorokin. Kapitanami Porucznicy: Platen, Sałmanow, Tułubiew, Nefnew, Czelaiew, Salti, Treskiewicz, Kapelcow, Nordstein, Dziwowiecz, Biziukin. Kammerher X. Trubecki został Majorzem w armii. Wyznaczeni kommandantami: Permskiego półku muszkietyerów Podpółkownik Kuznecow, Fana-goryjskiego grenadyerów Podpółkownik Gelfrecht. Sardynskiej służby Kap. Paton de Mairan, Hollenderskiej Podpółkownik Spengler przyięci do Rossyjskiej z równą rangą; Pruskiej Podporucznik Kamiński z rangą Chorążego. Uwalnia się od służby Irkuckiego półku dragonii Szef GM. Sucharew z mundurem. Oświadczone ukontentowanie Szefowi Tambowskiego półku muszkietyerów GL. X. Gorczakow, Tomskiego GM. Hołyńskiemu, 19 strzelców Półkownikowi Zahorskiemu, Chersońskiego garnizonu GM. Demianow, Moskiewskiego garnizonu GL. Brozin, za znalezione u nich porządek i dobre ćwiczenie przez Inspektorów.

Za najwyższym rozkazem, Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi: Szambell. Jan. Milkiewiczowi proszącemu, ażeby znowu przejrano osądzoną w 3 departamencie Senatu sprawę o zabicie brata jego przez Mielnikowa, który znalazł się zabójcą nie dobrowolnym, a przeto został skazany na winę pieniężną i kary kościelne: J. J. M. rzecz tę zostawić kazał na podstawie Senackiego wyroku.

Szlachciance Alex. Bobrownie proszące, ażeby z pierwsze departamenta Senatu w powszechnym zebraniu rychley sądziły sprawę iey z GM. był. woysk Poll. Bobrem o wzajemne pretensye, a dla bezpieczeństwa Bobrowni, ażeby sekwestr włożono na majątek przeciwnika: rzecz oddana porządkowi sądowemu.

Anton. Michałowskiemu proszącemu, ażeby w Mohilewskiej sztackiej kommandzie mógł służyć: prośba nie przyięta, gdyż miejsca wakującego niema.

Szlachciance Krzeczetowskiej skarżące się na wyrok nieprawy Słuckiego sądu Powiatt. w sprawie o majątek Hancewicze z Obuchowiczem: dowody swoje złożyć, i sprawę ma popierać porządkiem ustanowionym.

Zonie Kopyńskiego kupca Rewce Noszkowej proszące o zyskanie z majątku braci Zoryczow summ iey należnych: szukać ma satysfakcyi prawnym porządkiem.

Jerzemu Olszewskiemu skarżącemu się, że go przyswoił za poddanego Wołosowski: prośba nie przyięta; gdyż z świadectw od rządzących Gubernią zebranych okazało się, że on do Wołosowskiego należy; nazwisko dawne Dalszewskiego na nowe zamieniwszy, niesłusznie żądał swobody.

BRYTANNIA W.

LONDYN 15 stycznia. Nie sam Adm. Collingwood poszedł do wysp Canaryjskich, szukać eskadry Ro-

chefortskiej; dotąd pod Carthageną krąży spokojnie, Lowis pod Cadix; w których portach Francuzi i Hiszpani gotują się pilnie do nowey wyprawy, naprawiając i uzbierając wiele okrętów. Adm. zaś Duckworth udał się na Ocean z 6. lin. i wkrótce donosił rządowi, że d. 25 grudnia pod 31 grad. szer. półn. 20 długości postrzegł nieprzyjacielską eskadrę, która 6 tylko okrętów lin. liczyła. Pośpieszyli z pogonią Anglicy; uciekali prędzey Francuzi, walczyć nie chcąc. Statki Angielskie długo już krążące po morzu, wyrównać nie mogły w lotnym biegu nieprzyjaciółom, których okręta niedawno z portu wyszły. To jednak nie zbawiłoby zapewne Francuzów. Inna jeszcze okoliczność wstrzymała zapędy wodza naszego. Eskadra składa się z okrętów: Donnegal, Canopus, Francuzom niegdy zabranych; Powerfull, Superb, Scepter, Agamemnon Angielskich. Te lepiej niosąc żagiel mogły doścignąć uciekających, i nieraz do nich się zbliżały; lecz pierwsze chociaż dobrze naprawione, zostały się w tyle, tak iż Duckworth nie raz po godzin kilka musiał czekać na ich przybycie; Francuzi z opóźnienia korzystając, drogę zaczęta pomyślnym wiatrem konczyli.

Uważał Duckworth, iż nieprzyjaciel bieg swoy kierował ku zachodowi statecznie; zkąd wniosek nieomylny, że do nowego świata żegluię. Drugi dowód zamysłu tego jest, iż Adm. Dacres i Cochrane z Jamaiki nie dawno doniesli, że w S. Domingo panują rozruchy wielkie między królującym Dessalines i wodzami Murzynów. Z tego nieprzyjaciół rozdwojenia chcąc korzystać G. Ferrand kommandant Hiszpańskiej części, Francuzom i Hiszpanom gotowemi być zalecił do blizkiej wyprawy, która nastąpić miała za przybyciem posiłków z Europy spodziewanych. Ten posiłek zapewne prowadzą osadzie swojej Adm. Willaunetz i Lesaigne. Przeto nie mają czego lękać się wyspy Antylskie. Lecz gdyby nawet Adm. Francuzcy wstępując w ślady szczęśliwego Mississy, najazd powtórzyć chcieli, znajdą już osady Angielskie po niepomyślnym doświadczeniu pilniey strzeżone, woyskiem opatrzone, i Adm. Dacres i Cochrane mocniejszych od siebie, którzy wnet położą tamę nieprzebytą zamysłem szkodliwym.

O dalszych obrótach Adm. Duckworth niema pewności, poszedł do Jndyi zachodn. czyli też powrócił do Cadix. Jeżeli ścigał daley nieprzyjaciół, mógł ich dopędzić w drodze, a przynajmniej wkrótce stanowszy w Barbados, potkać boiem wstępnym i porazić nieprzyjaciela; inni rozumieją, że niedostatek żywności przeszkoda mu będzie do przedsięwzięcia żeglugi tak dalekiej. Cokolwiek nastąpi, dziś nad tém najbardziej zastanawiają się Anglicy, dla czego 6 tylko okrętów Francuzkich Duckworth widział. Cornwallis często wysyłał fregaty na zwiedzenie portu Bresteńskiego, które mu zawsze donosiły, że w zewnętrzney odnodze Gantheaumeł trzymał na kotwicy 20 kilka lin. 10 fregat. Teraz posłany Officyer powiada, iż okrętów lin. nie znalazł na pomienionym stanowisku nad 10. bez żadnych fregat. Zkąd wniosek łatwy, że nieprzyjaciół na morze wyprowadzić potrafił tajemnie kilkanaście lin. fregaty wszystkie.

Sądziemy przeto, że Francuzcy wodzowie stanowszy już na głębini, eskadrę podzielili na 2 części, z których 1 widział Duckworth; o 2 odebraliśmy doniesienie z Lisbony, że blizko Portugalskich brzegów, w liczbie żagłów 14 postrzeżoną była, kierując bieg prosto na południe. Co jeśli prawdą jest, zapewne nieprzyjaciel z przedsięwzięcia wyprawy, do Jndyi wschod. i zachodn. Admiralicya chcąc być wszędy gotową, kazała Adm. Warren podróż przyspieszyć; iakoż zawczora wyszedł z Portsmouth. Pozwoliła oraz kupieckim flottom, długo w portach zatrzymanym dla niepewności nieprzyjacielskich obrótów, płynąć gdzie potrzeba; wszystkie jednak Adm. Strachan daleko od brzegów Europy odprowadzać powi-

nien. Nie samych albowiem eskadr lękać się mają; jest wielka liczba korsarzów, którzy w ter. porze, czasach nayburzliwszych krążą po morzu, zbliżają się często do lądu naszego, i bogatą zdobycz uprowadzają zwykli.

Nawałności panować nie przestają; powiększa się codziennie strata kupców i żeglarzów; co jednak nie zastanawia bynajmniej z nich żadnego, aniteż odwraca od nowego przedsięwzięcia, w którym zysku jest nadzieja. Cornwallis morzu zburzonemu oprzeć się nie mogąc, zawczora w Falmouth znalazł schronienie. W Portsmouth z okręta lin. Windsor, Capitan, Revolution skołatane inaczej ratować się nie mogły, iak wrzuceniem do morza dział swoich. Kilka przewozowych statków, które wojsko odwoziły z Hannoveru, na piaskach osiadły znowu pod Helder, Calais, w drugich miejscach; przecież ludu ginącego część ratował nieprzyjaciel. Nigdyśmy tak srogiej klęski przez nawałność nie ponieśli. Dostało się tym sposobem w jesieni ter. bardzo wielu maytków i żołnierzy w niewolę; z której uwolnić ich pragnąc, rząd pozwolił Kapitanowi flagi Adm. Villeneuve udać się do Paryża, i rządowi swemu podać nowe warunki do zamiany.

Lecz wcześniej możemy przepowiedzieć, iż jeżeli nie będzie ułatwiona trudność dawna, względem zamiany Anglików zatrzymanych we Francji po ogłoszonej wojnie; jeżeli nie postanowi się co pewnego względem armii Hannowerskiej, która w r. 1803. nad Elbą broń złożyła; nie zezwolą Francuzi na zamianę brańców powszechną przed końcem wojny dzisiejszej; skończy się wszystko na daremnym usiłowaniu, i bezpotrzebnym cierpieniu ludzi nieszczęśliwych i walecznych, którzy bez własnej winy, losem wojny niestałym, stali się ofiarą obustronnej zaciętości. Wczora mieliśmy w naszej stolicy i okolicach wicher straszliwy; drzewa narosłeysze wykorzeniał. Strach pomyśleć, iaką klęskę sprawił w portach i na brzegach, jeżeli rozciągnął się do nich. Czekamy troskliwie o tém doniesienia. Tymczasem jest inne, iż flotta kupiecka z Cork wysłana do Indji zachodn. postrzegłszy z okręta lin. Francuzkie, 3 fregaty, uciekać do portu musiała; gonił nieprzyjaciel, lecz nic dokazać nie mogąc, poszedł w swą drogę; iaka to jest eskadra nie wiemy.

Ciało Nelsona d. 9 złożone zostało w kościele S. Pawła przepisany obrządkiem. Podobnego nigdy Londyn nie widział. Chcieliśmy pokazać światu Anglicy, że iako nic droższego nie mają narody nad ludzi pożytecznych i wielkich, tak woświadczeniu żyjącym i zmarłym należnej wdzięczności wspaniałemi być powinny. Kondukt o godz. 11 z rana zaczęty skończył się ledwie po 3 z południa. Długo byłoby opisywać XX. Parów, pierwsze osoby płci obojej obecne obrządkowi smutnemu w żałobie, który jednak tryumfu narodowego miał postać. Miasto całe z siedlisk swoich zdało się ruszone; tłumy ciekawego ludu o mil 100 przybyłe napełniały ulice, rynki, okna, i dachy. Wojska regularne w liczbie 10 t. milicje i ochotnicy w liczbie 20 t. paradowali pod komendą XX. York i Sussex. Trumnę otaczało 10 Admiratów utrzymujących baldakin, na którym iaśniały napisy: Nil, Trafalgar; devicto hoste quievit. Palmam qui meruit, ferat. Heroldów, muzyki, nieskończonej liczby Officyerów morskich, bicia w dzwony, strzelania z armat, przepysnie ubranej i oświeconej świątyni, flag powiewających wszędy, znamion tryumfalnych wspominać nie będziemy. Słowem, jeżeli to prawda, iż Brytania W. za dni naszych nie miała większego bohatera i szczęśliwszego zwycięzcy; i to niemniej pewna, że uczcić pamiętki jego nie mogła przyzwoiciej. Następca tronu, Krolewiczowie, Cumberland, Kent, Clarence znajdowali się na kondukcji. Flagę okrętu Victory maytkowie rozerwali, unosząc każdy do siebie część onej ku pamięci wiecznej. Monument w kościele postawią wspaniały Anglicy; trwalszy w sercach i dziejach swoich zachowają. Zdarzyło się w tym d. kilka przypadków smutnych; łódź z ludźmi załoneła; kilka osob w ścisku niesłychanym życie utraciło.

Odebrane doniesienia z Indji wschod. znaczą, że interessa skarbowe kompanii naszej nie są dziś w najlepszym stanie. Przed 7 laty wielkorządca Wellesley tym celem naybardziej posłany był do Azji, ażeby w wydatkach oszczędność wprowadzając, zapłacił dawniejsze długi, i naprawił, co jego poprzednicy przez rozrzutność lub niedbalstwo w administracji zepsuć mogli. On przeciwnie te długi od 8 mill. do 50 mill. FS. po-

mnożył. Wyznają Anglicy, że oszczędnym być nie umiał. Lecz nie sam tylko przepych w życiu, zaczęte budowlę, wspaniałe zakłady, pomnożenia długu przyczyną były. Trzeba było zniszczyć Królestwo Tippto Saiba, zwyciężyć Marattów, pokonać innych nieprzyjaciół, podbić wiele prowincji, których dochód znacznie pomnożył dostatki kompanii. Następca Cornwallis stanowiący w Bengalu skarb iey publiczny znalazł wyczerpany tak dalece, iż musiał natychmiast oddać na wypłacenie żołdu wojskom zaległego wszystkie pieniądze, które z Europy przywiozł, wstrzymać zaczęłą budowlę wspaniałego pałacu wielkorządcy, i tym podobne wydatki, które nie były nagłe i zwłoki nie cierpiące. Kazał wprowadzić potrzebną oszczędność, sam wgląda we wszystko. Naybardziej zaś usiłuje uspokoić zburzone umysły Indyanów, obiecując, że ten naród pod rządem Angielskim chwilę spokojną i szczęśliwą pędzić zacznie. Jeśli to sprawi, będzie dobroczyncą wielu narodów.

Pitt z Bath powrócił wraz po odebraney wiadomości o zaszyłych odmianach na lądzie. Pisma Ministerjalne utrzymują, iż niektórzy przynajmniej z zprzymierzeńców naszych trwają w chwalebnym przedsięwzięciu poniżenia powszechnych nieprzyjaciół Europejskiej równowagi i dobra. Opozycja innego jest zdania. Przed kilku d. głosiła, że Pitt umarł. To pewna, iż niedawno znajdował się w stolicy, gdzie do niego na radę wezwani lekarze oświadczyli iednogłośnie, iż ciało Ministra długą pracą i chorobami wycieńczone, spoczynku zupełnego potrzebuje koniecznie; trzeba więc iemu oddać się z miasta, żyć swobodnie, oddychać powietrzem wolnym. Jakoż wkrótce oddalił się o mil kilka. Opozycja twierdzi, że ta jest choroba polityczna tylko, która w Anglii poprzedza zwykłą częstokroć upadek i oddalenie od steru rządowego Ministrów. Obiaśni się wkrótce wszystko. Parlament blizki. Słychać, że sam Król, iako na oczy chory, zagaiać nie będzie; lecz wyznaczeni Kommissarze obrządek dopełnić mają.

Dla maytków ranionych w Trafalgar, wdów i sierot poległych, w samej kawiarni Lloid zebrano przez dobrowolną składkę więcej 100 t. FS. o innych miast i Hrabstw ofiarach nie mamy ieszcze dokładnej wiadomości. W Norwich inna otworzyła się snbskrypcja dla nieszczęśliwych obywatelów Szwabii, którzy tak wiele ucierpieli niedawno, w czasie gwałtownego ciągnięcia wojsk Austriackich i Francuzkich. Bankier Gurney dał pierwszy na ten koniec t. FS.

Obeyrzawszy pilnie okręta w bitwie pod Trafalgar uszkodzone, które Collingwood odesłał do Anglii; Officyerowie wyznaczeni osadzili, że wszystkie do służby nie zdolne z gruntu naprawione być mają, nawet Temeraire sławny. Więc Admiralicja maytkom zapłaćciwszy żołd zaległy, i część prawną wziętej zdobyczy na nieprzyjaciela, iednym rozeyść się do domów i rodziny na spoczynek, drugim na innych okrętach służbę kazała zaczynać.

Portugallia tak bogata z kopalni Brezylijskich, dziś cierpi niedostatek pieniędzy gotowych. Z Lisbony doniesiono, że X. Regent Królestwa, za przykładem idąc Króla Katolic. prosił i otrzymał w Rzymie, ażeby się godziło przedać część znaczną dobr kościelnych, na zastąpienie skarbowych wydatków.

Margrabia Wellesley z całą rodziną znajduje się teraz w stolicy naszej. Ma wkrótce dać sprawę z administracji swojej przed rządem i kompanią. Słychać, iż wielkie dostatki przyniosł z Bengalu.

Pogłoska jest, iż Amerykanie gotują się do blizkiej wojny przeciw Hiszpanom. Prezydent Jefferson przy zagaieniu stanów miał przełożyć, że Król Katolic. przez Gubernatorów Floridy i innych prowincji ościennych, wielką krzywdę czyni codziennie poddanym RP. Więc Kongres oddaliwszy arbitrów naradzać się zaczął, iakim sposobem utrzymany być ma honor i interes oyczyny; a ponieważ negocjacje dotąd mały skutek sprawiły, trzeba więc aby Amerykanie do wojny gotowość mieli.

Opozycja dziś głośno zarzuca niedbalstwo, opieśzałość, i nieczynność Ministrom. Zapaliła się wojna lądowa. Napoleon był zniewolony sprowadzać do Niemiec i Włoskiej ziemi całą potęgę Francuzów; zostały nadbrzeża morskie bez straży prawie, opuszczona flotylla. Któż Admiralicji przeszkodził korzystać z pomyslny chwili, która iuż nigdy podobno nie powróci, albo przynajmniej nie rychło? Czemuz Anglików nie uwolniono od boiaźni i postrachu? dla czego nie sztur-

mowano Boulogne portu? Sidney Smith raz i drugi słabe czynił usiłowania na spalenie statków nieprzyjacielskich. Lecz co mógł dokazać rycerz najsłabszy i najprzezorniejszy bez potrzebnej siły? Czemu rząd nie dał jemu wojska lądowego? Stały jednak w Dunes i po innych miejscach liczne regimenta, któreśmy do Hannoveru na pomoc zprzymierzeńcom wysłali z GG. Don, Dundas, Catchart, gdy już kończyła się na lądzie wojna. Czemu nie rychley? gdy jeszcze Francuzów w Batawii i nad Renem było niewielu? Czemu nas gotowych nie znaleźli zprzymierzenie nad rzekami Elbą i Weser? Wczém przyłożył się naród Angielski do sprawy narodom powszechney? Dla czegośmy pod Boulogne na ląd nie wysadzili 50 i więcej t. żołnierza, pewnie wiedząc, że w tych stronach nieprzyjaciel nie miał długo nad kilka t? Dla czego Francuzom czas dano do uzbrojenia się na każdym miejscu? Gdzie są korzysci obiecane i spodziewane z zwycięstwa w Trafalgar zwołanego? Takie zarzuty Opozycja czyni prywatnie; powtórzy zapewne w Parlamencie; tam więc od Ministrów odbierze odpowiedź przyzwoitą.

W Dunes zgromadzonego żołnierza dziś trzymamy 10. t. pod G. Forbes. Słychać, iż Francuzi po zakończonej w Niemczech wojnie, na m. Czerwiec powrócić mają do brzegów Oceanu. Wcześniej więc myślimy o wiasnej obronie. Parlament przyjmie bez trudności radę Ministrów, która bezpieczeństwo narodowi obiecywać będzie; pomnoży wojska regularne, powiększy milicje, ochotników zrobi czynnymi. Tymczasem rząd pracuje i czyni, co jest w rękę jego. Zaciągamy rekrutów na dopełnienie regimentów. Dają na rękę człowiekowi pod iazdą służyć chcącemu 19 FS. pod piechotą zaś 22. FS. iak wiele nigdy przedtém nie dawano. Dziś jest pogłoska, iż G. Baird i Kapitan Popham przygórek dobrej nadziei podbili. To pewna, że Adm. Linois z tej osady d. 1. listopada wyszedł pod żagle. Innych zdaniem, Angielscy wodzowie zabierać mają Buenos Aires miasto Hiszpańskie nad rzeką Plata w Ameryce połudn.

A U S T R Y A

WIEDEN 18 stycznia. D. 16, iakieśmy donieśli, powrócił do stolicy naszej Franciszek 2, zabroniwszy wcześniej okazałości wszelkich ludowi na przyjęcie swoje. Zrana obywatele miasta i 52 przedmieściów opuścili domy, śpiesząc oglądać Monarchę. Deputowani od stanów Austrii niższej, i mieyscy mając na czele Kommissarza Wrba wyiechali na spotkanie do Florisdorf, gdzie znaleźli zgromadzonych wielu urzędników, studentów, i liczne tłumy ludzi z duchowieństwem, iakoteż młodź z wyższych klass wybraną. Marszałek Austrii Furstenberg pierwszy witał Cesarza i Cesarzowę. Po krótkiej mowie jego, wiażd zaczął się przez Leopoldstad; wiele domów świetnie było ozdobionych, grała muzyka. Od mostu Tabor stali w szyku strzelce, milicja mieyska z artylleryą, i wszystkie cechy. Przy bramie Rothenthurm witał Monarchę Prezydent Wiedeński, któremu odpowiadając Franciszek 2, powtórzył niektóre słowa w odezwie d. 15 umieszczone. Trafiły najmocniej do serca słuchaczów one wyrazy: Niech dobroczynność i ludzkość zostaną na wiek z wami! Tu zaczęto dawać ognia z armat i bić w dzwony po całej stolicy.

Ztąd droga do kościoła S. Stefana. Przy karecie Cesarskiej iechał konno Feld Marszałek X. Ferdynand Wurtembergski. Wchodzącemu do świątyni Monarsze 50 panienek w białe szaty przybranych, kwiecie pod nogi rzucały; jedna z nich wiersz ofiarowała stosowany do okoliczności. Arcy Biskup śpiewał Te Deum. Po nabożeństwie, Cesarstwo udali się do pałacu swego, gdzie wolny przystęp dano każdemu; wieczorem teatru i reduta bez opłaty. Wszędzie był Franciszek 2, i odbierał dowody przywiązania od wiernego ludu w radośnych okrzykach; grenadyerowie mieyscy nowo uformowani straż trzymali. Graf Wrba został ozdobiony orderem S. Stefana i urzędem W. Podkomorzego. Graf Stadion ogłoszony Ministrem zagran. inter. wykonał przysięgę; Baron Hirzenau został Konsyliarzem tajnym. Inne w Ministerjum odmiany jeszcze niewiadome.

Arcy X. Karol donieśli Cesarzowi, że gdy armia jego Włoska od brzegów Adige rzeki ustępowała do Styryi, mając jednak zamiar schronić się do Croacyi w nagłej przygodzie; wtenczas urzędnicy tej prowincyi załecenie odebrali przygotować żywność i furaże. Co wszystko uczynili chętnie, prędko, w obfitości wielkiej, bez-

płatnie, względ mając na niedostatek skarbu publicznego. Monarcha pomienionym obywatelom ukontentowanie najwyższe oświadczyć kazał.

Niewiadoma przyczyna dotąd wstrzymuje ogłoszenie traktatu Presburskiego. Jedni mówią, iż Austriya i Francya czekać postanowiły na odpowiedź Londyńskiego i innych dworów; drudzy że Napoleon wprzód jeszcze ma rozwiązać trudności zachodzące w tém dziele przez negocyacyą z Graffem Haugwitz w Paryżu, która wielu krajom postać nową daie. Mamy wprawdzie kopię pomienionego traktatu; warunków jest 24, w których nic nad to, o czém już dawniej głośzono, nie znajdujemy; to jest: ustąpienie Królestwu Włoskiemu wszystkich krajów i wysp, dawniej należących do RP. Weneckiej; nadanie Bawarczykom Voralbergu i Tyrolu; zamianę Saltzburga na Wurtzburg; podział Szwabskich dzierżaw naszych między 3 Elektorów z Napoleonem zprzymierzonych; uznanie z Królów nowych, że wszelką władzą i udzielnością panującym właściwą; oddanie jednemu z Arcy XX. prawem dziedzicznym W. Mistrzostwa Krzyżackiego; zaręczenie nadgrody słusznej Arcy X. Ferdynandowi w Niemczech; przyznana udzielność Szwajcarom i Batawom; uznanie Królestwa Włoskiego, i tego Króla, którego Napoleon wyznaczy następcą swoim; przyznanie i gwarancya dla Francuzów tych prowincyi, które na wschod gór Alpejskich zajęli; uznanie Xięstwa Łukieskiego i Piombino; gwarancya dla Austrii krajów dziś zostających pod iey panowaniem.

Lecz kopia tego traktatu nie jest urzędowa; zwierzchność najwyższa milczy o nich; niema żadnej wzmianki o nadgrodzie obiecaney Franciszkowi z za utracone prowincye, aniteż o innych warunkach tajemnych, które mają być w znacznej liczbie. Nawet niema pewności, Saltzburgski Elektorat do Monarchii naszej wcielony będzie, czyliteż ustąpiony Bawarczykom. Równa wątpliwość jest o porcie Trieste, który miał należeć do Włoch; naostatek o powiecie Braunau, do którego Maxymilian rościł prawo.

Tyrolu strata jest najboleśniejszą i największą, nie dla ludności i dostatków kraju tego, gdyż jest górzysty i ubogi; lecz z wojskowych względów; gdyż od kilku wieków był przedmurzem i zasłoną Monarchii, która dziś z tej strony zupełnie jest odkrytą. Wierność i przywiązanie obywatelów do panującego [domu wiadome jest światu.

Wojska Francuzkie ustępują powoli do Bawarskich granic. Nie wiemy jeszcze co czynią Marmont i Massena; mówić przestano o marszu ich do Serwii. Mamy nadzieję, iż przednany nieprzyjaciel wkrótce nam odeszle wojskowych brańców. Panuje w stolicy niedostatek pieniędzy gotowych; papiery jednak bankowe podnosić się z upadku nie przestały. O zmniejszeniu kontrybucyi przez Francuzów wybranej nie mieliśmy urzędowej pewności. Tyrolską Napoleon całą darował Maxymilianowi I, ten odpuścił całą nowemu poddaństwu.

H I S Z P A N I A

MADRID 26 grudnia. Rząd ogłosił liczbę zabitych i ranionych Hiszpanów w niepomysłnej bitwie Trafalgar; pierwszych mieliśmy 1223; drugich 1183. Adm. Gravina bliższy jest śmierci niż życia. Strata tego rycerza bolesną będzie narodowi, który od czasów dawnych mało przywiązany do żeglugi, nie wielu liczył temu wodzowi podobnych. Naprawa, budowla, uzbrojenie 40 okrętów lin. rozkazane od X. Pokoju w Cadix, Carthagenie, Ferrolu idą opieszale dla niedostatku morskiej amunicyi, której dowoz tamie nieprzyjaciel narodowi obojętnym. Eskadra Rossyjska z Anglii do Gibraltaru przybyła. Goniec z Paryża przysłany donieśli dworowi o Morawskiej bitwie.

W Ł O C H Y.

NEAPOL 20. grudnia. Było żądaniem naszego ludu, ażeby Kardynał Ruffo przyioł najwyższą komendę wojsk narodowych; lecz wymówił się od tej posługi, którą sprawował chwalebnie r. 1799. gdy na czele wiernych Calabryczyków kraj zawoioowany z rąk Francuzkich odzyskał. Sławny Minister Acton od rządów dawniej oddalony, który spokojnie mieszkał w dobrach Sycylijskich, powraca do Dworu. Z pomienioney wyspy do Neapolu przewieziono 12 t. żołnierzy, którym hetmani G. Damas Emigrant Francuzki. Król rozkazał

w całym państwie wybrać na potrzebę armii 12. t. koni, które skarb gotowizną płaci. O ustąpieniu do Malty i Corfou wojsk zprzymierzonych wzmianki u nas niema; te wynoszą głów 50. t. Gotujemy się do zaczepnego dokazywania; odprawiają częste rady wodzowie. Jest mowa, że pospolite ruszenie całego ludu ma być nakazane dla obrony Królestwa. Słychać, iż G. S. Cyr marszem nagłym zbliża się do granic naszych przez państwo kościelne, drugą dywizją prowadzi G. Verdier przez Livornę; potęgą ich nie wiadoma.

MEDIOLAN 2 stycznia. Prócz dywizji, które do Neapolitańskiego kraju prowadzą G. S. Cyr i Verdier z Ancony i Liworny, zgromadza się 3 pod Bononią z wojsk regularnych złożona; milicje albowiem i gwardye narodowe Włoskie są wezwane do osadzenia kraju Weneckiego. Wice Król Eugeniusz w Padwie czyni nowe urządzenia dla prowincyi podbitych. Przed wyjazdem swoim do Munich, wydał odezwę do narodów Włoskich d. 31 grudnia, w której doniosłszy, że d. 27 rano w Presburgu pokój został podpisany, winauie narodowi naszemu, że prowincje dawniej Włoskie, później do Niemiec oderwane, powracają znowu do ciała naszego, a Wenecya ze wszystkiem co iey własnością było, Włoską będzie prowincją. Odtąd kraj nasz iuz nie będzie nigdy teatrem wojny i spustoszenia. Powraca wiek pamiętny, wiek złoty, w którym Włosi dawną odzyskawszy udzielność, wspomną bez wątpienia na przeszłą sławę i waleczność przodków, i staną w rzędzie narodów wielkich.

TURCYA.

CONSTANTINOPOL 13. grudnia. X. Franciszek Sapieha przybył do naszej stolicy z Smirny. Czekają Dywan troskliwie pierwszego doniesienia o czynnościach armii posłanej do Serwii. Ten iedyny został środek Sułtanowi do przywrócenia pokoju Monarchii: domową wojnę zaczynać, i krew poddanych przelewać. Gdyby się tu powiodło, pomyślilby zapewne o uciszeniu rozruchów w Azyatyckich prowincjach i Egipcie, z kąd dawno żadnych wiadomości nie odbiera. W mieście naszym panuje spokojność głęboka. Winniśmy to dobrodziejstwo czułości W. Wezyra, który obywatelów opatrując żywnością wcześniej sprowadzoną, odbiera im przyczynę szemrania i swawoli tak pospolitey u Turków. Jednak w tych czasach kilka razy widzieliśmy zajęty pożar. Zgadnąć trudno, czyli to jest znak nieukontentowania gminu, alboweż pospolitey nieostrożności. To tylko pewna, iż W. Wezyr zapobiegł klęsce; a przykładem iedynym w dziejach naszych, skończyło się wszystko na spaleniu kilku domów; tak dzielny i prędki dano innym ratunek; co widzieliśmy wczora ieszcze na przedmieściu Pera, z niemałym podziwieniem.

FRANCYA.

PARYZ 13 stycznia. Adm. Lallemand ogłosił dziennik żeglugi swojej. D. 17 lipca, mówi, z wyspy Aix pod żagle wyszedłem, z okrętami: Maestueux od 110 arm. Magnanime, Jemappes, Suffren, Lyon od 74. Krążąc d. 30 blisko przylądka Finisterre, poymałem korwetę Angielską Ranger od 24 arm. drugą Dave od 18 i 3 statki kupieckie. Widziałem kilka fregat nieprzyjacielskich; wszystkie uszły pomyślnie przed pogonią. W półowie Sierpnia zbliżając się do wyspy Belleisle, widzę kilka wojennych okrętów, i ścigam nadaremnie; uszły rąk naszych w nocy, rzucając w morze działa swoje. Ztąd idę ku zachodowi, i biorę 3 kupieckie. D. 17 września blisko będąc wysp Sorlingues, poymaliśmy korsarza od 18 arm. i okręt kupiecki. D. 26 tamże bierzemy okręt wojenny Calcutta od 56 arm. i 2 z nim kupieckie. Ponieważ Anglicy poddali się bez odporu, statek osadzony ludem naszym, do eskadry przyłączyłem. Od tego d. do 8 października zabraliśmy ieszcze kupieckich 11. D. 10 upeźdzaliśmy okręt lin. lecz próżno. Wkrótce potem spotykamy 19 statków płynących z Anglii do Lisbony i Porto, z korsarzem od 16 arm. Część ich zabrano; inne wszystkie od nas uciekając, uderzyły o brzeg Portugalski i zginęły.

Ztąd płynąc do Teneriffy zdobywamy ieszcze 4 okręta. D. 3 listopada stanęliśmy w pomienionej wyspie, i nazajutrz pomogliśmy Hiszpanom zprzymierzonym ob-

chodzić imioniny Karola 4. Większą zapewne szkodę poniosłby nieprzyjaciół, gdyby Francuzom nie kazała do portu powracać potrzeba, wysadzenia na ląd poymanych nieprzyjaciół, i opatrzenia się w żywność i amunicją. D. 17 wyszliśmy pod żagle z Teneriffy, a zabrawszy ieszcze 9 statków kupieckich i korwetę od 16 arm. powracamy do Rochefort. Prócz okrętów lin. mamy Calcutta od 56. Armida, Gloire, Thetis od 40; Sylphe, Palinurus od 16 arm. Wysadziliśmy na ląd Anglików poymanych 1200. Lud przez całą żeglugę był zdrowy. Zyskaliśmy zdobyczy 18 mill. fr. przedając zabrane statki; do czego nie należą owe, które zabrano w żegludze z Teneriffy; mianowicie zaś korweta Angielska ma znaczną sumę w gotowiznie.

Józef Buonaparte ztąd wyjechał, iak mówią, do Włoch; rzecz podobniejsza do prawdy, że udał się do Strasburga na spotkanie Napoleona, który wkrótce jest spodziewany z Munich. W Ministerjum naszym odmiany mają nastąpić. W. Sędzia Regnier, i morski Minister Decrès zostaną Senatorami; miejsce pierwszego zastąpi Frochot, drugiego Champagny. Inna pogłoska jest, że Senat będzie pomnożony znacznie, za tём rozdzieli się na 2 izby. Zgromadzenie prawodawcze ma być zwołane na początek lutego, i projekt księgi praw kryminalnych roztrząsać zacznie, który iuz jest wygotowany przez radę Stanu.

Astronom Lalande odebrał naganę od Napoleona, za ogłoszony swój Dykcyonarz Ateuszów żyjących. Słychać, że urządzający dziś Liguryą Arcy Podskarbi Lebrun złoży tę dostojność, i następcę mieć będzie w osobie znanomego Talleyrand, po którym sprawować ma Ministerjum inter. zagr. Maret Sekretarz stanu. Marszałkowie Berthier i Bernadotte dostojność Xiążęcą otrzymają. Ważniejsza od innych jest pogłoska, że za pośrednictwem Króla Pruskiego, Napoleon wkrótce traktować o pokój zaczyna z Jerzym 3. W kraju Liguryjskim był rozruch; gromady niektóre do broni porwać się miały. Przyczyna mniey wiadoma; podobno nie ukontentowani mieszkańcy byli z wprowadzonego u nich zaciągu do wojska, floty, gwardyi narodowej. Cokolwiek się stało, to pewna, iż Lebrun uspokoił umysły zburzone oycowską odezwą do ludu; wszyscy powrócili do posłuszeństwa prawu, a milicja narodowa bez trudności do wojsk regularnych wcieloną została. Z Neapolitańskiego kraju czekamy wkrótce ważnych wiadomości. Postępują śpiesznie do granic wojska nasze; Ferdynand 4 z zprzymierzeńcami odpor gotuje. Prywatne listy donoszą, że u dworu wielka dziś jest troskliwość względem przypadków niepewnych i dalekich. Król Hiszpański niedawno chorował; lecz iuz przyszedł do zdrowia. Z portów żadney niema wiadomości. Rząd statecznie trzyma się prawidła dawniej przyjętego, milczeć o zamysłach swoich, dopóki nie będą wykonane. Tak dziś czyni względem floty Brestenskiej, której, iak nam donoszą Anglicy, część znaczniejsza dawno jest na morzu, na 2 eskadry podzielona.

RZESZA NIEMIECKA.

MUNICH 12 stycznia. Armia Francuzka, którą G. S. Cyr prowadzi do Neapolitańskiego kraju, liczy głów 45 t. na czele przedniej strazy jest Włoski G. Lecchi. Wice Króla Eugeniusza z X. Augustą zaślubi Arcy Kanclerz Elektor Rzeszy. Następca tronu otrzymał od Napoleona kilka koni Arabskich. GG. nasi De-roy i Wrede prócz wstęgi legionu honorowego, po 5 t. fr. pensyi. 100 innym Officyerom dano krzyż mniejszy, i wielu żołnierzom, z naddatkiem rocznym do ich żołdu po 250 fr. W kontrakcie ślubnym Wice Króla napisano, iż małżonka jego, gdy owdowieie, panią będzie dożywotnią Parmy i Placencyi. Napoleon Królowi naszemu darował 11 mill. fr. należnych Francuzom od Tirolczyków; lecz Maxymilian całą sumę darować umyślił nowemu poddaństwu; co iednak ieszcze nie jest ogłoszone. Auszburg miasto będzie iedną z głównych twierdz w Bawaryi. Już Inżenierowie Francuzcy rysują nowe fortyfikacje; 3 regimenta swoje tam posyła na żagłę Maxymilian; komendantem będzie G. Wrede. Przeciwnym sposobem w Ulm pilnie rozrzucać kazano szaniece przez Austryaków usypane, do czego w porze ter. użyliśmy kilka t. wieśniaków.